

УДК 007 : 304 : 070

ФОТОГРАФІЯ ЯК ВИРАЖАЛЬНИЙ ЗАСІБ ЖУРНАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ

Юлія Безотосна

Класичний приватний університет,

вул. Жуковського, 70-б, Запоріжжя, 69602, Україна, e-mail: bezotosnay88@mail.ru

У статті аналізуються виражальні функції фотографії в сучасних журнальних інтернет-виданнях; окреслюються теоретичні аспекти функціонування фотоматеріалів у журнальних медіа; визначається роль фотографії у процесі передачі інформації в сучасних інтернет-журналах.

Ключові слова: зображальна інформація, текстова інформація, фоторепортаж, логічні образи, фото-новина.

Майстерно написаний публіцистичний текст, доповнений відповідним ілюстративним матеріалом, може точно передати дійсність. Незважаючи на всю широту і значення текстової інформації, графічна або ілюстративна інформація володіє низкою переваг, які особливо важливі для журналістської праці.

Журналістам доводиться постійно стежити за новими тенденціями в розвитку електронних ЗМІ, покращувати і оновлювати форму і зміст свого інформаційного продукту, в цьому процесі й відіграє важливу роль вдале використання фотоілюстрацій.

Питання трансформації ролі візуальної інформації в сучасних журнальних виданнях, домінування фотографії, як самостійного повідомлення, над текстовою інформацією, що зумовлено значним ривком у розвитку інформаційних технологій, змін потреб аудиторії та народження нових форм комунікацій є досить важливим для сучасного журналістикознавства.

Результати аналізу нових функцій фотоілюстрації як виражального засобу інтернет-журналів (до яких ми відносимо онлайн-версії традиційних журналів та самостійні журнальні видання в Інтернеті, що характеризуються наявністю відповідної навігації) є важливими і для дослідження перспектив створення якісно нових журнальних видань в специфічних умовах розвитку регіональних журнальних медіа. Тому наукова стаття, присвячена цій темі, є актуальним і важливим дослідженням.

Видозміни основних функцій зображальної інформації в сучасних інтернет-журналах, вже почали плідно досліджувати зарубіжні та російські науковці. В Україні ця тема тільки починає широко вивчатися.

Дослідженням фотографії як виражального засобу журналістики загалом, займалися такі дослідники, як С. Гуревич, А. Колосов, П. Холланд, В. Шевченко.

Метою статті є комплексний аналіз нових функцій фотоілюстрації як виражального засобу сучасних журнальних інтернет-видань (онлайн-версій традиційних журналів та самостійних журнальних видань в Інтернеті), що стане початковим етапом дослідження перспектив створення якісно нової журнальної періодики в специфічних умовах розвитку регіональних журнальних медіа.

У сучасних журнальних виданнях фотографія (та зображення загалом) знаходяться на одному рівні з текстовою інформацією. Виділити головний елемент, серед цих двох складових, неможливо тому, що як без тексту, так і без фотографії журнальне видання існувати не може. Журналістикознавець С. Гуревич відзначає «появу останнім часом нових періодичних видань, в яких візуальна інформація стає рівнозначною вербальній інформації» [1].

Це можна пояснити тим, що велика частина аудиторії періодичних ЗМІ в третьому тисячолітті, втрачає інтерес до постійного читання і звикає до візуальних форм подачі інформації.

Проведеним дослідженням можна підтвердити цю тезу. Всі сучасні інтернет-видання наповнені великою кількістю зображального матеріалу. Відсоток розміщених фотографій залежить від цільової аудиторії та типу видання.

В інтернет-виданнях, які ми аналізували, а саме: «Корреспондент.net», «Тиждень.ua», «Україна онлайн» за останній рік (вересень 2012 — вересень 2013 р.), майже немає сторінок, на яких не було б фотографій (інші види зображення мали місце). Це підтверджує, що візуальна інформація в сучасних інтернет-виданнях така ж важлива, як і вербальна.

В. Шевченко вважає, що «Читачі, переважно, сприймають сторінку, в якій велика кількість матеріалів, у такій послідовності:

1. розгляд зображення;
2. перегляд заголовка;
3. перегляд виділених фрагментів, підзаголовків, врізів;
4. читання текстового матеріалу» [10, с. 46].

Так, ілюстрація — один з головних елементів журнального інтернет-видання, на який звертає увагу читач. Матеріал залишається непрочитаним, якщо перші елементи не привернули увагу аудиторії.

Як вважає О. Колосов, «підвищення ролі візуальної інформації, збільшення об'єму малюнків, інфографіки і фотографій у структурі більшості сучасних газет і журналів викликано кількома причинами [7]. Розглянемо їх детальніше.

По-перше, редактори прагнуть привернути увагу аудиторії до кожного матеріалу, що розміщений в номері. Адже, це пов'язано з великою кількістю схожих за змістом видань, з надміром інформації. Така допомога необхідна для більшості аудиторії, яка обмежена у часі читання.

По-друге, кожен вдалий знімок дає можливість детальніше проаналізувати зображену подію та допомагає зробити власні висновки.

По-третє, ілюстрація допомагає втримати завойовану увагу читача — вона несподівана, образна, така, що викликає очікувані і необхідні асоціації.

По-четверте, фотографія — не просто декорація сторінки, вона виконує інформативну функцію. Фотографія може нести самостійну інформацію, що доповнює текст, допомагає проаналізувати його, дочитати до кінця.

Отже, фотозображення відіграють важливу роль у зовнішньому оформленні журнальних інтернет-видань. Вони допомагають зробити сторінку легкою для сприйняття, структурувати її, привертають увагу читача. Фотографії, окрім функцій у зовнішньому оформленні видання, відіграють також велике значення для його змістового наповнення. У сучасних журнальних інтернет-виданнях фотографії — це смисловий елемент, як і текст, вони доносять інформацію до аудиторії, у цьому полягає їх інформаційна функція як виражального засобу журналістики.

О.Мжельська вважає, що кожному редактору варто пам'ятати, «фотографія не може обмежуватися тільки фіксацією фактів, а й зобов'язана їх інтерпретувати з урахуванням конкретних завдань видання» [8, с. 31].

Фотографія в сучасних журнальних інтернет-виданнях виконує декілька функцій, що стосуються внутрішнього і зовнішнього наповнення видання. На основі аналізу всеукраїнських інтернет-видань, можна зробити висновок, що фотографії виконують наступні виражальні функції:

Змістове наповнення:

а) *ілюструвати матеріал*. Такі фотографії допомагають автору наочно показати те, що він описує. Дає можливість зменшити текстовий опис у статті, що полегшує читання. Фотографії показують те, про що пише автор (портрети та предметні фотографії найчастіше виконують таку функцію). Прикладом може бути журналістський матеріал «Рідкісний птах», надрукований в інтернет-виданні «Тиждень.іа» від 22 серпня 2013 року [3]. У цьому матеріалі текстова інформація, про виставку в Музеї українського народного міста, доповнюється зображеннями представлених там робіт.

б) *додати переконливості*. Такі фотографії підтверджують написане в статті, слугують доказом слів автора. Дуже часто цю функцію виконують фото репортажів з місця подій: злочинів, аварій. Наприклад, фотографії до матеріалу «Блокування Київради: «А обіцяли штурм...»» в інтернет-виданні «Тиждень.іа» від 11 липня 2013 року [4] підтверджують розповідь автора про блокування Київради. Це відображає думку О. Колосова про те, що ілюстрація, загалом, і фотографія, зокрема, може бути унікальним підтвердженням надрукованого слова [7].

в) *доповнити текстовий матеріал*. Фотографія — інформаційний елемент, вона не «прикрашає» сторінку, а несе інформацію, як і текст. Взаємодія тексту і фотозображення є прагматичною складовою компонування сторінки, яка виявляється у ефективному використанні її площі. Кожен елемент доповнює те, чого немає в іншому і кожна електронна сторінка містить більше інформації, це дає можливість скоротити текст, адже немає необхідного опису того, що зображено на фотографії. Час, витрачений на сприймання повідомлення, значно скорочується.

г) *продемонструвати позицію автора*. Журналіст, обираючи фотографію для свого конкретного матеріалу, має можливість внести додаткове повідомлення. У більшості випадків фотографія пояснюється обґрунтуванням на рівні логічних образів, а не зорових. Іноді це вказує на ставлення автора до си-

туації. Автор, як і в тексті, може висловлювати свою думку і позицію за допомогою фотозображення.

д) *маніпулювати сприйняттям*. Фотографія, як і текст, не завжди може бути однозначною і об'єктивною. Прикладом такої маніпуляції може бути фотографія кота у замітці «В Хмельницьком отопительный сезон уже начался», яка надрукована в інтернет-журналі «Украина онлайн» 26 вересня 2013 року [6]. Цю фотографію використали, щоб привернути увагу читача, при цьому, вона не відображає зміст матеріалу.

е) *бути самостійним повідомленням*. Фотозображення може не бути додатком до тексту. При такій взаємодії, фотографія — домінантна, а текст пояснює те, що зображено. В цьому випадку, фотографія виконує головну функцію, а текст — допоміжну. Наприклад, у журнальному інтернет-виданні «Украина онлайн» (за 10 вересня 2012 року) у фоторепортажі «В Крыму стартует первый Всеукраинский автотранспортный форум» [5], за допомогою фотографій висвітлюють більшу частину події.

Можна зробити висновок, що фотографія, як самостійне повідомлення, домінує над вербальною розповіддю.

Поняття фото-новини передбачає, що новина міститься в самому зображенні, а текст тільки пояснює умови, за яких воно було зроблене. В таких випадках, зображення не можна замінити якимось іншим. Це пояснюється складністю отримання таких фотографій. Найчастіше фотожурналісти отримують їх випадково, опинившись у потрібному місці. Також, для цього використовують вдалі фотографії фотоагенцій.

Наприклад, в інтернет-виданні «Корреспондент.net» від 20 лютого 2013 року [2], розміщені фотографії з зображенням «кнопкодавства» у Верховній Раді України. На фотографії зображений депутат, який через свій стіл тягнеться до чужої кнопки голосування. Фото передає всю потрібну інформацію і не потребує детального текстового розтлумачення події.

Виразальні функції фотографії, які стосуються внутрішнього оформлення видання, розділяються на такі категорії:

а) *привернути увагу до видання*. Цю функцію, в основному, виконують фотозображення на головній (першій) сторінці. Щоб викликати інтерес, вона повинна бути яскравою, достатньо зрозумілою, щоб читач зрозумів, про що йдеться. Вона має бути інформативною, тому що перше, що побачить читач побачить фото і найбільший заголовок. Саме з фотографії та заголовку він повинен зрозуміти тему матеріалу, вони повинні викликати бажання читати видання далі.

б) *зробити акцент на конкретному матеріалі*. Привернути увагу читача можна різними способами, наприклад, анонсом на головній сторінці. За допомогою фотозображення також можна виділити один матеріал серед інших, адже — з великою фотографією він завжди привертає більше уваги, сприймається як важливіший. Тому, за допомогою фотографії можна зробити акцент на тому матеріалі, який редактор вважає більш важливим або цікавим.

в) *полегшити сприйняття читачем веб-сторінки*. Людина не має багато часу на прочитання поданої в номері інформації. Тому, верстка кожної сторінки, спосіб розміщення матеріалів на ній є важливими. Повинно бути відразу зрозуміло, де розміщений початок, продовження матеріалу та фотозображення, яке його стосується. Доцільним є організація всіх елементів

шпальти (колонки, заголовки, підзаголовки тощо) довкола фотографії. Треба зробити так, щоб подивившись на фотозображення, читач міг одразу побачити заголовок і початок тієї статті, до якої належить це фото [10, с. 47].

Картинка сприймається миттєво, фотографії полегшують сприйняття читачем інформації. Від самого початку існування, фотозображення є своєрідною формою розваги.

П. Холланд вважає, що «Фотожурналістика досі балансує між репортажем і розвагою; їх співвідношення визначається в кожному конкретному виданні» [9, с. 510].

Але, можна зробити висновок, що фотографія в інтернет-журналах не лише засіб розважального впливу на аудиторію, але й самостійний носій інформації. Тому, завданням редакційного колективу видання є вдале поєднання цих елементів впливу на реципієнта.

Отже, сучасне журнальне інтернет-видання не може обійтися без фотографії. Більше того, фотографії виконують не декоративну функцію, а є частиною змістового наповнення журналу.

Фотографії дають можливість передати те, що неможливо описати словами в журналістському матеріалі. Вони є виражальним засобом журналістики і мають свої особливості. Розуміння цих особливостей дозволить редактору правильно комбінувати зображальну та текстову інформацію.

Проведене дослідження дає можливість зробити такі висновки:

1. Фотографії завжди є частиною дизайну видання, тому потрібно поєднувати їх з іншими елементами шпальти так, щоб загальна структура була зрозумілою і легкою. Потрібно підбирати такий ілюстративний матеріал, який би надавав читачу нову інформацію.

2. Редакційний колектив журнального інтернет-видання повинен уважно ставитися до підбору ілюстрацій. За зміст фотографії редакція несе таку ж відповідальність, як і за вербальну інформацію. Потрібно ретельно підбирати фотографії із зображенням аварій, постраждалих, жертв до відповідних матеріалів. У цих випадках треба дотримуватися етичних норм.

3. Фотографія завжди містить у собі повідомлення. Вона є частиною журналістської роботи, тому у відборі і розміщенні фотографій треба дотримуватися тих же стандартів, що й при написанні статті. Перш за все це стосується суб'єктивності і неупередженості. Потрібно пам'ятати, що фотографія не завжди може бути витлумачена однозначно, кожна людина може сприймати її індивідуально. Це не може змінити ні фотограф, ні дизайнер. Тому вони повинні намагатися розміщувати фотографії таким чином, щоб не провокувати хибного сприйняття та витлумачення.

4. Українські журнальні інтернет-видання не відзначаються особливою оригінальністю у підборі фотоілюстрацій. Матеріали присвячені українським новинам традиційно супроводжуються фотографіями політичних діячів, а міжнародні події — репортажними фотографіями з міжнародних агенцій.

Перспективи подальших розвідок, у цьому напрямку, репрезентують широкі горизонти досліджень цілісної системи взаємодії текстової та зображальної інформації та передбачають виведення оптимальних варіантів їх поєднання в сучасних журнальних виданнях, що допоможе в створенні якісно нових журнальних медіа.

1. Гуревич С. Дизайн газетного номера / М. Вязовой // — М.: Аспект Пресс, 2004. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://evartist.narod.ru>
2. Интернет-издание «Корреспондент.net», лютий 2013 року [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://korrespondent.net/>
3. Интернет-издание «Тижень.ua», серпень 2013 року [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://tyzhden.ua/Culture/87636>
4. Интернет-издание «Тижень.ua», липень 2013 року [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://tyzhden.ua/Society/84336>
5. Интернет-журнал «Украина онлайн», вересень 2012 року [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://politika.co.ua/society/65309-v-krymu-startuet-pervyy-vseukrainskiy-avtotransportnyy-forum.html>
6. Интернет-журнал «Украина онлайн», вересень 2013 року [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://politika.co.ua/society/86064-v-hmelnickom-otopitelnyy-sezon-uzhe-nachalsya.html>
7. Колосов А. Новый взгляд на жанры фотожурналистики / А. Колосов. // Вестник ПУ. — № 8 [153]. — [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main7tex>
8. Мжельская Е. Редакторская подготовка фотоизданий. — М.: Аспект-пресс, 2005. — 112 с.
9. Холланд П. Фотожурналистика. «Прямое обращение к взгляду». Фотография и пресса. / Холланд, П. // Медиа. Введение: Учеб. для студентов вузов. — 2-е изд. — М., 2005 — 522 с.
10. Шевченко В. Роль інтерпретації інформації графічними засобами в періодичних виданнях // Культура народів Причорномор'я. — 2004. — № 49. — Т. 2. — 100 с.

PHOTOGRAPHY AS EXPRESSIVE MEANS IN INTERNET MAGAZINES

Yuliya Bezotosna

Classic private University,
Zhukovs'kyi Str., 70-6, Zaporizhzhya, 69602, Ukraine
E-mail: bezotosnay88@mail.ru

This paper analyzes the expressive function of photography in contemporary magazine online publications, outlines the theoretical aspects of photographs in the magazine media, defines the role of photography in the process of information transfer in today's online journals.

Key words: figurative information, text information, photo report, logical images, photography news.

ФОТОГРАФИЯ КАК ВЫРАЗИТЕЛЬНОЕ СРЕДСТВО ЖУРНАЛЬНЫХ ИНТЕРНЕТ-ИЗДАНИЙ

Юлия Безотосная

Классический частный университет,
ул. Жуковського, 70-б, Запорожье, 69602, Украина

E-mail: bezotosnay88@mail.ru

В статье анализируются выразительные функции фотографии в современных журнальных интернет-изданиях; определяются теоретические аспекты функционирования фотоматериалов в журнальных медиа; определяется роль фотографии в процессе передачи информации в современных интернет-журналах.

Ключевые слова: изобразительная информация, текстовая информация, фоторепортаж, логические образы, фото-новость.

Стаття надійшла до редколегії 07.10.2013

Прийнята до друку 14.10.2013